

Korana Serdarević

SLUTNJA

Ne sjećam se kada sam ga upoznala. Rat je već sigurno bio gotov i svi su hodali uokolo obezglavljeni, pokidani, oštećeni. Ruševine su se bile očigledne čak i na onima koji su taman izrasli iz toga svijeta, mladi i zeleni, koji su s takvim svijetom prisilno srasli. To je bilo jedino što imamo i činilo se da je tako dovoljno dobro.

Sjećanja nemaju veze s istinom. Na njoj se ne smije inzistirati, ona mora ostati hladna i tuđa, daleko od tople sredine čovjeka kojem se dogodila.

Ipak, voljela bih da se malo bolje sjećam svoje priče. Imam epizode koje svojevolumeno povezujem u cjelinu, ne mareći puno za slijed ili logiku. Ona je najgora – logika, ide ukorak s istinom. Ovako, neuredno, mora biti bolje za čovjeka. Ne mogu zamisliti kako bi bilo živjeti s jasnom idejom onoga što se dogodilo.

Kad je sve već bilo gotovo, obuzimao bi me neki čudan osjećaj dok bih hodala gradom. U leđa mi se zabadalo na desetke pogleda, koračala sam uvijek brzo i uplašeno, kao da se u mene cilja. Drugi su znali tko sam, njihova usta prepričavala su moju priču, ona se mijenjala i rasla, bila je drukčija u svakoj ulici kojom bih prošla, ispod svakog prozora predavala se lako poput prostitutke, drhtala je postajući tuđa, skupljena u prolazu, naplaćena mojom šutnjom. Osjećala sam se usamljeno, iako sam vjerojatno rijetko bila sama ili zanemarena. Bila sam svjesna da me puno ljudi sažalijeva, a znala sam i za gustu ljubomoru koja se uporno gradila oko mene, dok je sve ostalo ležalo, srušeno.

Ljudi su uvijek ljubomorni na one kojima se dogodi velika tuga. Sudbina maestralno unesrećenih veća je od one prosječno tužnih ili sretnih. Takvi su ljudi uvijek označeni sjenom, stoje na svom bolnom pijedestalu toliko suvereno da ih se može samo mrziti. Pogotovo ako je u središtu tragedije ljubav.

Zapisivala sam tada neke rečenice u dnevnik, ali i od njih teško da mogu isplesti neku istinu. Pored suhog buketa tratinčica ili pramena žute kose, stoje patetične misli o smrti i gubitku, ali u to doba svaki je tinejdžer slično pisao. Crnilo u koje smo bili umočeni tih nekoliko poratnih godina ukočilo nam je sposobnost drukčijeg razmišljanja i mi smo to prihvatili mirno, kolektivno sporazumni sa stanjem našega svijeta. Nitko nije mogao zamisliti ništa drukčije.

Nisam bila nesretna. Čak ni dok je rat trajao, a ni poslije. Našla sam u svemu neku mirnoću postojanja i nepostojanja. Smrt se i tih godina poslije rata događala redovno i u mojoj blizini. Djevojka iz moje plesne skupine skočila je jednog jutra s vrha nebodera. Poznanik s kojim sam se često vozila u autobusu raznio se bombom u školi, nakon zvona šestoga sata. Ubijale su se rock zvijezde, ubijali smo se mi. Odrasli su uzdisali, mahali glavom i prolazili pored plavih osmrtnica. Bilo ih je sram. Možda su nešto pokušavali učiniti, ali sumnjam. Mi sami smo se već zaista rijetko iznenađivali. Odrastanje u svijetu koji se toliko lako raspada nikome ne može biti čvrsti plan. Moglo se dogoditi, ali tko bi u takvo što vjerovao.

Moja se priča o Petru gradi kroz rijetka, ali živa sjećanja u kojima sam uglavnom sretna. Ne znam kada sam ga upoznala, ali moglo je to biti ljeti, uz more. Petar je završavao srednju školu, a ja osnovnu. Znam da mi je napisao pjesmu na engleskom i to mi se sviđjelo. Sličio je Kurtu Cobainu, iako nije bio toliko zgodan. Njegov je izgled u mom sjećanju brzo ishlapio, mada sam poslije dobila malu fotografiju koju je bio napravio za osobnu iskaznicu. Nisam često gledala u nju, radije sam se držala detalja koji su mi preostali. Lijepe, mlade ruke. Plava kosa do ramena. Duge trepavice. Nos koji ide malo ulijevo. Glasno se smije. Poskakuje dok hoda. Ima rukopis djevojke. Lijepo pjeva. Još uvijek točno znam kako miriše.

Prva ljubav nije veća od ostalih, ali se drukčije zaboravlja.

Puno smo bili sami, Petar i ja. Tako mi se čini. Sjećam se kako je uvijek trčao na zadnji autobus koji vozi za grad. Gledala bih za njim: na leđima mu se napuhuje raskopčana crvena karirana košulja. Kao napeto jedro, nosi ga sve dalje, dok ne nestane.

Ljubili smo se po klupicama i parkovima, onako kako su se ljubili svi. Kao da poljupci imaju rok trajanja i ako ih ne otmeš sada, možda se već sutra pokvare. Kasnije su ljudi pričali da smo se voljeli nevjerojatno zrelo za tako mlade ljude.

Najčešće smo vrijeme provodili u mojoj sobi. Jednom su mi roditelji dozvolili da išaram cijele tapete jer su ih htjeli zamijeniti novima. To nam se jako sviđjelo. Ispunili smo zidove od dna do vrha, zaobilazeći samo široke listove filadendrona. Sasvim nisko pri dnu Petar je napisao: „Smrt nije izvan mene, ona je u meni“. Rekao je da su tu pjesmu čitali nedavno u školi, ali se nije sjećao tko ju je napisao. Ja sam napisala: „Freedom's just another word for nothing left to lose“. To su tada pisali svi.

Često je k meni dolazio noću. Kada bi mu roditelji već zaspali, izvlačio se kroz prozor svoje sobe i dugo hodao do moje kuće, poskakujući uz more. Onda bi preskočio ogradu i pokucao

na balkonska vrata. Nekada bih ga očekivala, ali uglavnom me budio. Ne znam koliko je ljudi znalo za njegove posjete. Mama mi je jednom rekla: „Ako budeš htjela spavati s njim, molim te da mi prvo kažeš.“ Rekla sam joj odmah. Tada se nije čekalo. Sve mi je objasnila na vrijeme. Glas joj je mijenjao jačinu i poslije me zagrlila.

Nismo to prvi put učinili po noći, niti je to bilo u mojoj sobi. Usred bijela dana uzela sam ključeve od stana djeda i bake, odvela sam ga tamo i legla s njim na njihov krevet. U tom je krevetu spavala zrela ljubav, a mi smo je bez pitanja preuzeli. Nije dugo trajalo. Ne znam je li boljelo. Znam da mi je poslije dugo ležao zdesna. Bili smo nemirni i vedri. Kad mislim na to, još uvijek ga mogu voljeti.

Jednoga dana me poželio ostaviti. Možda smo tada već dugo bili zajedno, ali sumnjam. U tim je godinama vrijeme uvijek lijeno, rasteže se kao žvakača guma oko prsta djeteta, slatko i ljepljivo. Jasno se sjećam te večeri, možda je jedina koje se toliko cjelovito sjećam. Bila je rana jesen i padala je kiša. Rekao je da dođem na autobusni kolodvor jer moramo razgovarati.

Sjedili smo na podu iza redova plavih plastičnih sjedala, u ostakljenom dijelu koji je smrdio na golubove i vlagu. Kroz prljavo staklo vidjeli smo kišobrane kako žure u autobuse i nebo koje se uporno spušta na cestu.

– Imaš li drugu? – pitala sam ga. Visoke starke na mojim nogama bile su potpuno mokre, ruke sam držala u džepovima maslinasto zelene vojničke jakne za koju sam bila presitna. Moji prsti, tamo u džepovima, stiskali su se u male šake.

– Imam – rekao je.

Plakala sam. Poslije je plakao i on. Nije me ostavio. Ne tada.

Do našeg zadnjeg susreta moglo je proći nekoliko dana ili mjeseci. Manje se sjećam što smo tada radili. Znam da je jednom htio da snimimo kako pjevamo. Imala sam kazetofon s dvije glave i mogli smo puštati glazbu s jedne kazete, a na drugoj snimati sebe kako je pratimo. Bilo mi je neugodno, hihotala sam se i povlačila ga za ramena da prestane. Petar je bio neobično ozbiljan oko te svoje ideje. Presnimio je čitavu jednu stranu našim razgovorima i pokušajima pjevanja. A kad sam otišla u zahod, jednu je pjesmu otpjevao sam.

Poslije, kad je sve već bilo gotovo, pokušala sam je poslušati. Nikada u životu nisam čula nešto toliko strašno. Dugo se nisam mogla pomaknuti. Moji roditelji su skakali su oko mene kao životinje u borbi za mladunče, u strahu od mog straha. Samo se djed sjetio što bi trebalo

učiniti pa mi je odnekud donio tri tek rođena štenca. Plazili su po tepihu moje sobe, poluslijepi, meki i nemoćni.

Spremila sam kazetu duboko na dno ormara, u kutiju, skupa s malom fotografijom za dokumente i dnevnikom.

Ne sjećam se kada sam ga vidjela zadnji put. Otišla sam na izlet sa školom, a on je nestao. Vratila sam se kući po noći, mama me stavila u krevet i dobro pokrila, od stopala pa sve do brade. Ujutro me probudila rano i rekla da moramo ići na Petrov sprovod. – Nema ga više, više ga nema – ponavljala je i glasno jecala, a na moju su se glavu ljuštile sve one nove cvjetne tapete koje je moj otac bio polijepio po zidovima.

Zaboravila sam sve što su mi rekli. Sigurno su mi nudili neka objašnjenja, ali nisam prihvatila nijedno. Mislim da je Petar tog jutra krenuo k meni. Želio me vidjeti. Tako je bilo. Ima li koja istina vrjednija od te? Petar je sjeo u auto bez vozačke dozvole. Je li imao pištolj u pretincu?

Mislim da ga je netko ubio. Neki stranac u odori, nakon što ga je dugo proganjao po cestama. Petar isprva nije stao jer nije imao vozačku dozvolu. Kad je konačno bio prisiljen izaći iz auta, pucali su mu u lice. Mislili su da je netko drugi. Uvijek je kriv netko drugi.

Na sprovodu su mi rekli da neće otvoriti lijes jer ga nitko ne treba pamtiti takvoga. Ja sam mu zato odmah zaboravila lice. Nisam plakala i nisam stajala uz obitelj. Kad su ga spustili pod zemlju, netko me uhvatio za ruku i stisnuo. Zabrinula sam se koliko će stisak trajati. Bilo mi je neugodno izvući ruku.

Poslije sam ga sanjala, ali samo jednom. Kucao mi je na balkonska vrata, a kad sam otvorila, vidjela sam da stoji naslonjen uz ogradu i puši. Bio je dva koraka od mene, ali nisam mu mogla prići. Usne su mu se micale kao da govori, ali nije se čulo ništa. Sasvim sam sigurna da je nešto govorio. To je istina koju nitko ne može poreći. Nešto je rekao, tada, naslonjen na ogradu, očit kao što je očito da ga više nema, da ja više ne živim u sobi koja ima izlaz na balkon i da više ne nosim onu preveliku vojničku jaknu koja tako dobro skriva stisnute šake.

Nema novih početaka. To mi je jasno dok okrećem pogled prema sebi i čini mi se da se poznajem. Tako gotova, dovršena, ne mogu zaboraviti i ne mogu se sjetiti u isto vrijeme. Moje me sjećanje određuje i odvaja. Ponekad, kad se vratim na mjesta gdje sam davno bila, nisam sigurna je li Petar uopće postojao. Ruševine su pometene, dignuti su novi zidovi i ljudi

više ne nestaju. Bar ne naočigled. Dok hodam, u mene se zabijaju samo vlastiti pogledi. Što se s nama dogodilo? Koliko je godina prošlo? Traje li još uvijek poraće?